

Розділ 5

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА

Ю. О. Барсуک

студ. II курсу

спеціальність «Правознавство»

Науковий керівник: ст. викл. Т. В. Родіонова

ПРІОРИТЕТИ СУЧАСНОЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ТА «ТЮРЕМНОЇ» СУБКУЛЬТУР

Кримінальна та «тюремна» субкультури – це сукупність духовних і моральних цінностей, що регламентують та впорядковують неофіційне життя засуджених у місцях позбавлення волі. До зобов'язальних її норм відносяться: вчити та знати жаргон, вміти грати в карти, робити татуювання відповідно до статусу, визнавати владу «авторитетів», відповідати за дане групі чи окремим представникам слово тощо [1, с. 28]. Існує навіть кодекс «злочинської честі» [2].

Кримінальна субкультура все далі стає звичною не тільки для кримінального світу, а й для пересічних громадян, зокрема серед молоді. Жити «за поняттями» починають не тільки кримінальні професіонали, але і різні прошарки нашого суспільства [2]. Криміногенна субкультура стимулює кримінальну та криміналізовану поведінку осіб, способи мислення та цінності, через які відбувається посилення привабливості злочину і злочинності як способу життя. Привабливість «тюремної» субкультури зумовлена тим, що вона надає можливості для самоствердження особи та для компенсації невдач, що спіткали її у суспільстві; у ній наявний процес кримінальної діяльності, таємності та незвичності.

Якщо в середовищі злочинців існування злочинної субкультури визначається їх способом життя, то не може не викликати стурбованості поширення елементів кримінальної субкультури в суспільному житті навіть серед законослухняних громадян. Сьогодні у своїх виступах жаргон використовують навіть політичні діячі. Більше того, набувають поширення неформальні норми поведінки. Населення України, як і інших країн пострадянського простору, «заражається» злочинною ідеологією.

Проте характеристики кримінальної та «тюремної» субкультур, що існували раніше, значно відрізняються від сьогоденних. Неможливо надати повну характеристику змінам, які відбуваються, однак варто відзначити принаймні дві важливі особливості сучасної субкультури, щоб простежити зміни у її ідеології. Так, в епоху становлення організованої злочинності лідер кримінального угруповання повинен був бути не тільки авторитарним, жорстким і т. ін., а й мати певний «тюремний» досвід і, як правило, не один. Неможливо було «коронувати» злодія, якщо він не відбув значний термін у місцях позбавлення волі та не зарекомендував себе вкрай негативно. До того ж, злодій у законі не мав ні власної сім'ї, ні значних статків. Сьогодні ж портрет кардинально змінився. Успішний лідер – це особа, яка відрізняється виключною силою волі та харизмою. Враховуючи як змінилася організована злочинна діяльність, він повинен мати набір організаційних і особистісних якостей, на кшталт якостей успішного політика чи бізнесмена, які допомагали б керувати злочинними об'єднаннями. Для «коронування» вже не потрібно проходити довгий тернистий шлях перебування у місцях позбавлення волі, не обов'язково робити певне татування тощо. Сьогоднішній лідер зламав багато стереотипів, як успішна, фінансово незалежна людина, яка є авторитетною та навіть, на перший погляд, має незаплямовану репутацію.

Іншою особливістю є тісний зв'язок злочинного середовища з певними владними структурами. До недавніх пір членам злочинних організацій категорично заборонялася будь-яка співпраця з органами влади, у тому числі і з правоохоронцями. Сьогодні без зв'язків із представниками влади уявити собі злочинні об'єднання неможливо. Підтвердженням цього є неодноразові заяви Президента України, інших високопосадовців, міжнародної спільноти, науковців та громадськості про необхідність протидії корупції в Україні.

Ці приклади яскраво свідчать про основні радикальні зміни пріоритетів у кримінальному середовищі. Засуджені переносять у виправні установи ті цінності кримінального середовища, які вони визнавали на волі, а тому запобігання розповсюдженню субкультури варто починати не з прибуття засуджених до виправної колонії чи до слідчого ізолятора, а з оздоровлення суспільної моральності взагалі [3, с. 97]. На запобігання злочинності в УВП можуть опосередковано впливати заходи загальносоціального характеру. Проблема ця носить всеохоплюючий характер і має такі ж глобальні наслідки [4, с. 33].

Слід зазначити, що, попри зміни у своїй суті, «тюремна» та кримінальна субкультура залишається чинником, що має дуже негативний вплив на суспільство. Однак єдина державна ідеологія у напрямку запобігання поширення «тюремної» та кримінальної субкультури не є єдиним способом покращити становище, адже об'єктом запобігання розповсюдженню злочинної ідеології повинні стати члени всіх видів організованої злочинності, а «тюремної» субкультури на загальному рівні – всі засуджені, що утримуються у відповідних установах.

Список використаної літератури

1. Ушатиков А. И., Казак Б. Б. Основы пенитенциарной психологии [Текст] / А. И. Ушатиков, Б. Б. Казак. – Рязань: Академия права и управления Минюста России 2001. – 536 с.
2. Орендарчук-Салеєва Л. М. Феномен тюремної субкультури у сучасному суспільстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.37/part_3/17.pdf. – Назва з екрана.
3. Лукашевич С. Ю. Попередження злочинності засуджених в місцях позбавлення волі [Текст]: монографія / С. Ю. Лукашевич. – Х.: Видавець СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2006. – 104 с.
4. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика [Текст]: у 3 кн. / А. П. Закалюк. – К.: Ін Юре, 2007. – Кн. 3: Практична кримінологія. – 320 с.

Ю. Д. Бачур

студ. IV курсу

спеціальність «Правознавство»

Науковий керівник: ст. викл. Т. В. Родіонова

РЕФОРМА ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ЗМІСТ, СУТНІСТЬ, ПРОБЛЕМИ

Пенітенціарна система Україні залишилася у спадок від Радянського союзу. В зв'язку з цим більша частина виправних колоній, СІЗО та УВП з побутово-матеріальної точки зору, знаходиться в дуже занедбаному стані. У великих містах, таких, як Одеса, Київ, Харків, СІЗО та УВП знаходяться поруч з соціально-значущими об'єктами міст. Пенітенціарна система України є досить корумпованою та закритою для реформ, показники порушення прав людини є досить високими, порівнюючи з країнами Європи. З огляду на це, в Україні дуже серйозно назріла необхідність суттєвої та дієвої реформи Пенітенціарної системи.